

است «یوتیوب» وقتی توهین و تمسخر، سهم زنان از حضور در

Photo: aasoo.org

فرناز سیفی

نتیجه‌ی پژوهشی تازه نشان داد که زنانی که درباره‌ی موضوعات فن‌آوری، ریاضیات و مهندسی ویدئو تولید می‌کنند، با حجم بیشتری از نظراتی روبرویند که یا بی‌ربط به ویدئو است یا جنسی و جنسیت‌زده. پژوهش‌های دیگر نیز همه تأییدی است از خشونت گسترده علیه زنان در فضای مجازی.

«چه زن زشتی! آنقدر زشته که می‌خواهم بالا بیارم.»

«فقط به پستان‌هایت زل زده بودم... منظورم اینه که به لب‌هایت زل زده بودم.»

«برگرد برو آشپزخانه و برای من یک ساندویچ درست کن.»

این‌ها بعضی از نظراتی است که در «یوتیوب» زیر ویدئوهای زنان ردیف شده است، زنانی که درباره‌ی موضوعات مرتبط با علم، فن‌آوری، مهندسی و ریاضیات ویدئو تولید می‌کنند و هرکدام در یکی از این حوزه‌ها متخصص‌اند. اینوآکا آماراسکارا، پژوهشگر استرالیایی متخصص در علوم ارتباطات با همراهی ویل گرت، استاد دانشگاه ملی استرالیا در مقاله‌ی پژوهشی تازه‌ای که در نشریه‌ی «Public Understanding of Science» منتشر کردند، مجموع بیست و سه هزار نظر در بخش نظرخواهی ویدئوهای یوتیوب زنان را بررسی کردند. تمامی این زنان برنامه‌های علمی، فن‌آوری و مهندسی و ریاضیات می‌سازند و همگی در یکی از این حوزه‌ها متخصص‌اند.

پژوهش آن‌ها به تلخی نشان می‌دهد که فضای «یوتیوب» برای زنانی که برنامه‌ی علمی درست می‌کنند، فضایی است جنسیت‌زده، آلوده به توهین و تمسخر و این‌جا هم باید «پوست کلفت» داشت و خیلی چیزها را تحمل کرد تا بتوان دو کلمه حرف حساب زد و آموزش داد. این دو پژوهشگر نظرها را در ۶ گروه دسته‌بندی کردند: مثبت، منفی (یا انتقادی)، جنسی، جنسیت‌زده، درباره‌ی ظاهر، خنثی یا بحث مرتبط با موضوع ویدئو.

اینوآکا آماراسکارا به **نیویورک تایمز** گفت که هرچه در این تحقیق پیش می‌رفتند ناامیدتر می‌شد. نظرات سرشار از توهین و ادبیات جنسیت‌زده و چیزهایی کاملاً بی‌ربط به ویدئوی زنان فراوان بود. این دو پژوهشگر در بررسی خود دریافتند که ۴۱ درصد نظرات زیر ویدئوهای زنان سازنده‌ی برنامه‌های علمی و فن‌آوری، انتقادی است. این درحالی است که مردانی که ویدئوهای مشابه می‌سازند، تنها با ۶ درصد نظرات انتقادی مواجه می‌شوند. این تحقیق همچنین نشان داد که زنان، با حجم نظرات بیشتری درباره‌ی ریخت و قیافه‌ی خود مواجه‌اند. دست کم ۵.۴ درصد نظرات زیر ویدئوهای آن‌ها صرفاً درباره‌ی قیافه و اندام و لباس آن‌هاست، درحالی که این رقم برای مردان تنها ۴.۱ درصد است. سه درصد نظرات ویدئوهای زنان کاملاً یا مصداق جنسیت‌زدگی است یا جنسی است. این رقم برای مردان تنها یک چهارم درصد است.

آماراسکارا و گرت در همان ابتدای پژوهش متوجه نکته دیگری هم شدند: تعداد کانال‌های علمی، مهندسی و فن‌آوری زنان در «یوتیوب» بسیار کمتر از مردان است. هرچند که آماراسکارا به **نیویورک تایمز** گفت که بعد از این تحقیق، چندان تعجب نمی‌کند که چرا شمار اندکی از زنان متخصص کانالی در یوتیوب راه می‌اندازند. فضا چنان جنسیت‌زده و بی‌رحم است که قابل درک است که بسیاری از زنان، عطای امکانات و فرصت‌های این فضا را به لقایش ببخشند و ترجیح دهند هر روز در معرض چنین حملات و تحقیر و تمسخری نباشند.

وضعیت در ویدئوهای «تدناک» نیز همین است

بعضی از یافته‌های این تحقیق، با نتایج تحقیق مشابهی که در سال ۲۰۱۲ درباره‌ی ویدئوهای «تد تاک» انجام شد، مطابقت دارد. در آنجا نیز معلوم شد که بیش از ۵۱ درصد نظرات زیر سخنرانی‌های «تد تاک» «زنان، هیچ ارتباطی با موضوع بحث ندارد و صرفاً درباره‌ی ظاهر و اندام زن سخنران است. تحقیق پیشین نشان داد که ویدئوهای «تد تاک» «زنان بیشتر برجسب» احساسی «می‌خورد و در مجموع تعداد بیشتری نظر - چه مثبت و چه منفی - زیر ویدئوهای زنان ثبت می‌شود.

نتیجه‌ی بررسی **مؤسسه‌ی معتبر پیو (Pew)** درباره‌ی آزار مجازی علیه زنان آمریکا در سال ۲۰۱۲ نیز به این نتیجه رسید که کاربران زن، بسیار بیشتر از کاربران مرد در معرض «آزارهای جنسی یا جنسیت‌زده‌ی آنلاین» قرار می‌گیرند. بنا به این بررسی ۱۲ درصد زنان ۸۱ تا ۹۲ سال در آمریکا با رفتاری که مصداق آزار جنسی در فضای آنلاین است، روبرو بودند. این رقم برای مردان در گروه سنی مشابه تنها ۹ درصد است. همچنین ۳۵ درصد زنان در این نظرسنجی اعلام کردند که دست‌کم یک‌بار فردی عکسی با محتوای جنسی را ناگهان برای آن‌ها ارسال کرده است.

عفو بین‌الملل: آزار آنلاین، امنیت زنان در واقعیت را نیز مختل کرده است

آزار و اذیت علیه زنان در فضای مجازی پدیده‌ای چنان گسترده است که سازمان‌های مدافع حقوق بشر را نیز نگران و درگیر کرده است. «عفو بین‌الملل» در گزارش مفصلی که در نوامبر ۲۰۱۲ منتشر کرد، نتیجه گرفت که آزار و اذیت آنلاین علیه زنان، شمار چشمگیری از زنان را با فشار عصبی، اضطراب، احساس ناامنی در فضای مجازی و از دست دادن اعتماد به نفس مواجه کرده است.

«عفو بین‌الملل» برای تهیه‌ی این گزارش، از مؤسسه‌ی نظرسنجی «IPSOS» خواست تا با زنان ۸۱ تا ۵۵ ساله در کشورهای آمریکا، بریتانیا، دانمارک، ایتالیا، نیوزیلند، لهستان، سوئد و اسپانیا درباره‌ی تجربه‌شان از فعالیت در فضای مجازی گفت‌وگو کند. بیست و سه درصد زنان در این کشورها گفتند که تجربه‌ی آزار و اذیت در فضای مجازی دارند؛ در این میان، زنان آمریکا ۳۳ درصد بیشتر از زنان کشورهای دیگر با این تجربه‌های ناخوشایند روبرو بودند.

چهل و یک درصد زنان در این نظرسنجی اعلام کردند که دست‌کم یک‌بار این آزارها باعث شده که احساس کنند امنیت آن‌ها در جهان واقعیت با تهدید و خطر روبرو است. از مینه‌سوتا، پنهانگر «عفو بین‌الملل» در حوزه‌ی فن‌آوری و حقوق بشر در گزارش این سازمان تأکید کرد: «اینترنت می‌تواند برای زنان جایی بسیار خطرناک و فضایی مسموم باشد. زن‌ستیزی، جنسیت‌زدگی و آزار علیه زنان در شبکه‌های اجتماعی واقعیت پنهانی نیست، اما این تحقیق نشان داد که عواقب این آزارها علیه زنان تا کجا می‌تواند پیش رود و چطور حس امنیت آن‌ها را در بیرون از فضای مجازی نیز مختل می‌کند.»

در این تحقیق ۳۶ درصد زنان اعلام کردند که در نتیجه‌ی آزار و اذیت و تمسخرها در فضای مجازی خواب آن‌ها مختل شده است، ۵۵ درصد با حمله‌ی عصبی یا اضطراب روبرو شدند، ۶۵ درصد اعلام کردند که تمرکز آن‌ها برای امور روزمره بهم ریخته است، ۱۶ درصد ابراز کردند که اعتماد به نفس آن‌ها آسیب دیده و باورشان به خود و توانایی‌شان را از دست داده‌اند و ۶۷ درصد اعلام کردند که رویه‌ی استفاده‌ی خود از شبکه‌های اجتماعی را در نتیجه این اذیت‌ها تغییر داده‌اند. در تحقیق «عفو بین‌الملل» ۶۴ درصد زنان اعلام کردند که آزار و اذیتی که تجربه کردند بیش از هر چیز جنسی یا جنسیت‌زده بود.

در نتیجه‌ی چنان فضای مسمومی است که در مقایسه با مردان، زنان بیشتری حساب کاربری خود را از وضعیت عمومی به خصوصی تغییر می‌دهند، در بحث‌های توثیقی کمتر مشارکت می‌کنند، عکسی از طبیعت و حیوان و نقاشی را به جای عکسی از خود در حساب کاربری می‌گذارند و آرام آرام انگار میدان را خالی می‌کنند.

زن جوان ۶۲ ساله‌ای که خواست نامش ذکر نشود، به مؤسسه‌ی نظرسنجی پیو (Pew) گفته بود: «هر زنی که در فضای آنلاین نظری و عقیده‌ای دارد، محکوم است تا با مردانی روبرو شود که پشت اسم مستعار قایم شده و حس می‌کنند باید زنان را آزار بدهند و آسیب برسانند. آزارگران آنلاین با نام مستعار، خستگی‌ناپذیرند. کوچک‌ترین نقطه‌ی ضعف، اشتباه یا عیبی را پیدا می‌کنند و آن را مثل چکش مدام و مدام بر سرت می‌کوبند.»

منبع: [آسو](#)